
Iorgos Seferis: «Apunts sobre un estiu»

*versió de Joan Manuel Ballesta**

Unes paraules sobre l'estiu

Hem tornat de nou a la tardor, l'estiu
com un quadern que ens ha cansat escrivint-hi, queda
ple de guixades anotacions distretes
al marge i interrogants, hem tornat
a l'època dels ulls que miren
al mirall banyats de llum elèctrica
llavis serrats i els estrangers
a les cambres als carrers sota rasts de pebrots
mentre els fars dels cotxes assassinen
milers de màscares pàl·lides.
Hem tornat; sempre ens movem per tornar
a la solitud, un grapat de terra, als palmells buits.

I amb tot me l'he estimada algun cop l'avinguda Singrú
el doble gronxar-se del gran carrer
que ens deixava miraculosament vora mar
vora la mar perpètua perquè ens rentés els pecats;

* Aquestes versions de Seferis van entrar a la redacció de la revista abans de la mort del traductor Joan Manuel Ballesta. Valgui'n la publicació a manera de sentit homenatge al col·laborador i amic.

he estimat algunes persones desconegudes
que trobava sobtadament a l'acaball del dia,
parlant sols com capitans d'una flota enfonsada,
senyal de la grandària del món.
I amb tot me'ls he estimats aquests carrers d'aquí, aquestes
[columnes;
i tant de bo que hagués nascut a l'altra riba a prop
de joncs i de canyes d'illes
que tenien aigua a la sorra per fer passar la set
del remador i tant de bo que hagués nascut a prop
de la mar que embolico i desembolico entre els meus
[dits
quan estic cansat –ja no sé on vaig néixer.

Queda encara el degotís groc l'estiu
i les teves mans que tocaven meduses damunt l'aigua
els teus ulls descoberts de sobte, els primers
ulls del món, i les coves marines;
peus nus damunt la terra vermella.
Queda encara l'efebe ros que s'ha tornat de marbre
[l'estiu
una mica de sal que s'ha assecat en un clot d'una roca
unes poques fulles de pi després de la pluja
escampades i roges com xarxes esquinçades.

No els entenc aquests rostres no els entenc
imiten a vegades la mort i després tornen
a brillar amb una vida de lluernia baixa
amb un intent limitat sense esperança
estret entre dues arrugues
entre dues tauletes de cafè tacades
es maten l'un a l'altre s'empeteixen
s'enganxen com segells als vidres
els rostres de l'altra tribu.

Vam caminar junts compartirem el pa i el son
vam tastar la mateixa amargor de la separació
vam construir amb les pedres que teníem les nostres
[cases
vam embarcar emigràrem tornàrem
vam trobar les nostres dones que esperaven
amb treballs ens van conèixer ningú no ens coneix.
I els companys van dur les estàtues van dur les nues
cadires buides de la tardor, i els companys
van matar els seus rostres; no els entenc.
Queda encara el desert groc l'estiu
ones de la sorra que fugen fins al darrer cercle
un ritme de timbal desprietat inacabable
ulls inflamats que s'enfonsen dins el sol
mans amb capteniment d'ocells que alegren el cel

que saluden rengleres de morts en estat d'alerta
perdudes en un senyal que no distingeixo i que em
[governa;
les teves mans que toquen l'onada lliure.

Tardor de 1936

Epifania 1937

La mar florida i les muntanyes sota la lluna en quart minvant
la gran roca prop de les figueres de moro i dels asfòdels
el gerro que no volia assecar-se quan s'acabava el dia
i el llit tancat vora els xiprers i els teus cabells
daurats; els estels del Cigne i aquella estrella d'Aldebaran.

He conservat la vida he conservat la vida viatjant
entre els arbres grocs contra la pluja que queia
en aiguavessants silenciosos carregats de fulles de faig,
algun foc al capdamunt; vespreja.
He conservat la vida; a la teva mà esquerra una ratlla
una rascada al genoll, bé hi deuen ser
a la sorra de l'estiu passat bé
deuen restar allà on va bufar la tramuntana mentre escolto
entorn de l'estany glaçat la veu estrangera.
Els rostres que veig no pregunten ni tan sols la dona
que camina arquejada alletant la seva criatura.
Pujo les muntanyes; petites valls enfosquides; el camp
nevat, fins enllà el camp nevat, res no pregunten
ni tan sols el temps tancat en ermites mudes ni
les mans que s'obren per buscar, i els camins.

He conservat la vida mormolada en el silenci sense destinació
ja no sé parlar ni rumiar; mormols
com el respir del xiprer aquella nit
com la veu humana de la mar nocturna a les pedretes
com la memòria de la teva veu que deia «bona sort».
Acluco els ulls buscant la trobada secreta de les aigües
sota el gel el somriure de la mar els pous tancats
tocant amb les meves pròpies venes aquelles venes que se m'escapen
allà on s'acaben els nenúfars i aquesta persona
que fa passes cega damunt la neu del silenci.
He conservat la vida, amb ella, buscant l'aigua que et toca
gotes feixugues sobre fulles verdes, al teu rostre
al jardí buit, gotes al safareig immòbil
que troben un cigne mort dins les ales blanquíssimes,
arbres vius i els teus ulls fixos.

Aquest camí no acaba no canvia, per més que vagis cercant
de recordar els teus anys infantils, aquells que ja han passat aquells
que es van perdre dins el son les tombes marines,
per més que demanis que els cossos que vas estimar s'inclinin
sota les branques dures dels plàtans allà
on s'ha aturat un raig de sol despullat
i ha saltat un gos i ha batut d'ales el teu cor,
el camí no canvia; he conservat la vida.

La neu

i l'aigua glaçada a les petjades dels cavalls.

Raven
In memoriam E.A.P.

Anys com les ales. Què recorda el corb immòbil?
què recorden els morts vora les arrels dels arbres?
Les teves mans tenien un color com la poma que cau.
I aquesta veu que retorna sempre, baixa.

Els qui viatgen miren la vela i els estels
senten l'aire senten més enllà de l'aire l'altra mar
com una petxina tancada prop d'ells, no senten
res més, no cerquen entre les ombres dels xiprers
un rostre perdut, una moneda, no busquen
mirant un corb sobre una branca seca, què recorda.
Resta immòbil damunt les meves hores una mica més enlaire
com l'ànima d'una estàtua que no té ulls
hi ha una multitud aplegada dins aquest ocell
milers de persones obligades arrugues esborrades
abraçades ruïnoses i rialles que no han acabat
obres aturades estacions silencioses
un son feixuc de plugims daurats.
Resta immòbil. Mira les meves hores. Què recorda?
Hi ha moltes ferides dins els homes invisibles, dins d'ell

sofrences suspeses esperant la segona vinguda
desitjos humils que han quedat enganxats a terra
infants assassinats i dones que s'han cansat a l'albada.
Bé hi deu pesar damunt la branca seca bé hi deu pesar
damunt les arrels de l'arbre groc damunt les espatlles
de les altres persones, les estranyes fesomies
que no gosen tocar una gota d'aigua enfonsats en terra
bé deu pesar en algun lloc...

Les teves mans tenien un pes com si fossin dintre l'aigua
dins les coves marines, un pes lleuger deslligat
del gest alguna vegada que foragitem el mal pensament
cobrint la mar fins més enllà de l'horitzó a les illes.
És feixuc el camp després de la pluja; què recorda
la negra flama aturada sobre el cel gris
falcada entre la persona i la memòria de la persona
entre la ferida i la mà que va ferir negra llança
s'ha enfosquit el camp tot bevent-se la pluja, ha caigut l'aire
el meu alè mateix no és cap salvació, qui el farà remuntar?
enmig del record, buit –un pit sobtat
enmig de les ombres que lluiten per tornar a ser home i dona
enmig del son i de la mort vida aturada.

Les teves mans tenien sempre un gest cap al son de la mar
acaronant el somni que pujava tranquil·lament la teranyina daurada
portant dins el sol la corrua de les constel·lacions
les parpelles closes les ales closes...

Koritsà, hivern de 1937

Flors de la roca davant la mar verda
amb venes que em recordaven altres amors
brillant en el plugim tardà,
flors de la roca fesomies
que van venir quan ningú no parlava i em van parlar
que van deixar que les toqués després del silenci
entre pins i baladres i plàtans.

L'aigua calenta em ve a recordar cada matí
que no tinc cap altra cosa viva vora meu.

Epitafi

Els carbons dins la boira
eren rosers arrelats dins el teu cor
i la cendra cobria el teu rostre
cada matí.

Espigolant ombres de xiprers
te'n vas anar l'altre estiu.

Entre dos moments amargs no tens temps ni de respirar
entre el teu rostre i el teu rostre
una forma tendra d'infant es dibuixa i s'esborra.

Dins les coves marines
hi ha una set hi ha un amor
hi ha un èxtasi,
tots durs com les petxines
pots sostenir-los al palmell.

Dins les coves marines
dies sencers et mirava als ulls
i no et coneixia ni em coneixies.

Deixa ja de buscar la mar i la pell de les onades que empenyen els caïcs
sota el cel som nosaltres els peixos i els arbres són les algues.

versió de Joan Manuel Ballesta